

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88 hallituksen esityksen johdosta laeiksi tulo- ja varallisuusverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, maatilatalouden tuloverolain 5 §:n ja verotuslain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 26 päivänä syyskuuta 1985 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 116 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, maatilatalouden tuloverolain 5 §:n ja verotuslain 60 §:n muuttamisesta.

Myyntivoittojen verottamista koskevaan tulo- ja varallisuusverolain 21 §:ään sisältyvän pääsäännön mukaan veronalaisena satunnaisena voittona pidetään omaisuuden satunnaisen luovutuksen tuottamaa voittoa, jos omaisuus on saatu ostamalla, vaihtamalla tai muulla vastikkeellisella saannolla ja jos kiinteä omaisuus on ollut luovuttajan omana 10 vuotta ja muu omaisuus 5 vuotta lyhyemmän ajan. Kiinteän omaisuuden tuottamasta voitosta on kuitenkin vähennettävä 20 prosenttia voiton määrästä jokaiselta vuodelta, jonka omaisuus on ollut luovuttajan omana 5 vuotta pitemmän ajan. Verovelvollisen tai hänen perheensä oman vakituisen asunnon myyntivoitto on eräin, laissa mainituin edellytyksin kuitenkin aina verovapaa.

Elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa ei ole satunnaisen myyntivoiton käsitettä. Periaatteessa kaikki aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ovat veronalaista tuloa. Poikkeuksena tästä ovat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säännellyt tapaukset. Sanotun lainkohdan mukaan muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä tai arvopapereista saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet eivät ole veronalaista tuloa, mikäli verovelvollinen on omistanut kiinteistön vähintään 10 ja arvopaperin vähintään 5 vuotta. Arvopaperin hankintamenosta palautunut, verotuksessa aikaisemmin hyväksytty poisto on kuitenkin veronalaista tuloa 5 vuoden määräajan jälkeenkin. Maa-alueen hankintameno sekä arvopaperin tai muun kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenon se osa, jota ei ole aikaisemmin poistet-

tu, poistetaan sinä verovuonna, jona maa-alue, arvopaperi tai muu kulumaton käyttöomaisuus on luovutettu. Säännöstä sovelletaan kuitenkin maa-alueen hankintamenoon vain, jos maa-alue on omistettu alle 10 vuotta, ja arvopaperin hankintamenoon vain, jos arvopaperi on omistettu alle 5 vuotta.

Maatilatalouden tuloverolain mukaan veronalaista tuloa ovat verovelvollisen saamat luovutushinnat ja korvaukset, kun verovelvollisen vähemmän kuin 10 vuotta omistama rakennus vahingoittuu, menetetään tai myydään ilman maapohjaa. Rakennuksesta tai rakennelmasta saaduista veronalaisista luovutushinnoista voidaan tehdä verotuksessa jälleenhankintavaraus. Maatilan tai sen osan luovutuksesta saatuja voittoja verotetaan tulo- ja varallisuusverolain satunnaisen myyntivoiton verottamista koskevien säännösten mukaan.

Pakkolunastuksen tai muun siihen rinnastettavan menettelyn yhteydessä omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on ollut väliaikaisesti säädettyjen lakien nojalla verovapaa vuodesta 1961 alkaen.

Verovelvollinen, joka ei toimi elinkeinonharjoittajana, saattaa myydä kiinteätä ja irtainta omaisuutta siinä määrin ja sillä tavoin, että luovutuksia ei voida pitää satunnaisina. Luovutuksia verotetaan tällöin ammattimaisena myyntitoimintana, josta saatu tulo on veronalaista saannon laadusta ja luovuttajan omistusasajasta riippumatta. Ammattimaisen myyntitoiminnan verottaminen perustuu oikeuskäytännössä muutoutuneille ratkaisuperiaatteille, joista ei ole suoranaisia säännöksiä verolainsäädännössä. Ammattimaisen kiinteistömyynnin käsite esiintyy kuitenkin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 55 §:ssä ja verotuslain 60 §:ssä.

Nykyinen myyntivoittojen verotus, jossa ratkaisuvia ovat omistusasajan pituus ja omaisuuden saannon laatu, on veronmaksukykyisyyssnäkökul-

masta katsottuna vaikeasti perusteltavissa. Tämän vuoksi tuloverotuksen kattavuutta olisi myyntivoittojen suhteen voitava parantaa. Toisaalta veropoliittiset syyt eivät edellytä myyntivoittoverotuksen nykyistä laajempaa ulottamista vähäisiin tai suurelta osin inflaation aikaansaamiin luovutusvoittoihin.

Hallitus ehdottaa, että luovutusvoittojen nykyistä omistusajasta riippuvaa täydellistä verovapautta rajoitettaisiin silloin, kun on kysymys suurista luovutusvoitoista. Ehdotuksen mukaan omistusajan pituudesta ja saannon laadusta riippumatta verotettaisiin luovutusvoittoja, joiden määrä verovuoden aikana yhteensä ylittää miljoona markkaa. Jotta verotus ei olisi epätarkoituksenmukaisen ankaraa niissäkään tapauksissa, joissa kysymys on lähinnä inflaatiosta johtuvasta näennäisestä voitosta, veronalaiseksi luovutusvoitoksi katsottaisiin vain 20 prosenttia voittojen miljoona markkaa ylittävästä osasta. Lisäksi ehdotettua luovutusvoittojen verotusta useissa tapauksissa lieventäisi myös se, että luovutushinnasta vähennettäisiin aina vähintään 50 prosenttia tai sitä suurempi hankintamenon poistamatta oleva osa. Vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoksi katsottaisiin luovutusvoiton määrää laskettaessa perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Luovutusvoittojen veronalaisuuden laajennus ei koskisi verovelvollisen tai hänen perheensä oman asunnon luovutuksen tuottamia voittoja. Sitä vastoin se koskisi pakkolunastukseen tai siihen rinnastettavaan menettelyyn perustuvia luovutusvoittoja.

Lakiehdotuksen mukaan tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n 1 momenttiin sisällytettäisiin satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton käsitteet, jotka kattaisivat kaikki tulo- ja varallisuusverolain nojalla säänneltävät luovutus-tilanteet lakiehdotuksen 21 a §:ssä erikseen säädettäviä oman asunnon myyntivoiton verovapautta ja sukupolvenvaihdoistilannetta koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Ehdotetun 21 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen satunnaisen myyntivoiton käsitteen piiriin tulisivat nykyisen 21 §:n 1 momentin mukaan veronalaisina pidettävät satunnaiset myyntivoitot, joiden verotus käytännössä säilyisi täysin nykyisenä. Siten myös julkisyhteisölle tehtäviä luovutuksia koskeva säännös säilyisi nykyisellään. Satunnaisena myyntivoittona ei pidettäisi nykyiseen tapaan pakkolunastukseen tai muuhun sen kaltaiseen menettelyyn perustuvasta luovutuksesta saatua voittoa.

Myyntivoittoverotusta koskeviin säännöksiin

otettaisiin uutena käsitteenä omaisuuden luovutusvoitto. Omaisuuden luovutusvoittoa laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki ne omaisuuden luovutusten tuottamat voitot, joita ei verotettaisi satunnaisina myyntivoittoina, riippumatta siitä, onko luovutettava omaisuus saatu vastikkeellisesti tai vastikkeettomasti, sekä siitä, kuinka kauan omaisuus on ollut luovuttajan hallussa. Säännös koskisi myös julkisyhteisöille tehdyistä luovutuksista ja pakkolunastuksista tai sen kaltaiseen menettelyyn perustuvista luovutuksista saatuja nykyisin verovapaita luovutusvoittoja. Omaisuuden luovutusvoitto olisi 20 prosenttia luovutusten tuottamien voittojen yhteismäärästä siltä osin kuin se verovuonna ylittää miljoona markkaa.

Luovutusvoittojen eli satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton suuruus laskettaisiin esityksen mukaan siten, että luovutushinnasta vähennettäisiin aina vähintään 50 prosenttia tai hankintamenon poistamatta oleva osa, jos se on suurempi kuin puolet luovutushinnasta. Tätä sääntöä sovellettaisiin kaikkien luovutusten tuottamaa voittoa laskettaessa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vaihtovelkakirjan vaihtaminen yhtiön osakkeisiin on myyntivoiton realisoiva luovutus. Hallitus ehdottaa 21 §:n 3 momenttiin säännöstä, jonka mukaan edellä tarkoitettu vaihtaminen ei olisi pykälän 1 momentissa tarkoitettu luovutus. Siten voitosta voitaisiin verottaa vasta silloin, kun vaihtovelkakirjan vaihdossa saatu osake luovutetaan.

Myyntivoitosta ei olisi tarkoituksenmukaista verottaa niissä tapauksissa, joissa luovutuksen tarkoituksena on toteuttaa sukupolvenvaihdos maatilalla tai yrityksessä. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että lähiomaisten väliset luovutukset säädettäisiin eräin edellytyksin myyntivoiton verottamisesta kokonaan vapaiksi. Verotuksen kiertämisen estämiseksi ehdotetaan lain 21 a §:n 3 momentissa säädettäväksi, että jos samaa omaisuutta luovutetaan ennen kuin verovelvollisen saannosta on kulunut 5 vuotta, verotettaisiin luovuttajaa siitä myyntivoitosta, jonka verottamisesta hänen saantomiehensä on vapautunut. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että veronalaista tuloa eivät ole 80 prosenttia muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä ja arvopapereista saaduista luovutushinnoista ja muista vastikkeista, mikäli verovelvollinen on omistanut kiinteistön vähintään 10 ja arvopaperin vähintään 5 vuotta. Siten nykyisin kokonaan verovapaista luovutushinnoista tulisi viidennes verotuksen piiriin. Muilta osin

lainkohta pysytettäisiin ennallaan. Myös pakkoluonastusluovutusten yhteydessä saadut luovutushinnat tulisivat edellä selostetulla tavalla veronalaisiksi. Lisäksi myös elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sisällytettäisiin sukupuolvenvaihdoistilanteita koskeva huojennussäännös. Luovutetun omaisuuden hankintamenon poistamista koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että hankintamenosta poistettaisiin vain luovutushinnan veronalainen määrä ja luovutustappiolanteissa lisäksi koko luovutushinnan ylittävän osan määrä.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisesti edellä selostettujen elinkeinoverotusta koskevien muutosehdotusten kanssa. Nykyisin verovapaasta maatilatalouteen kuuluvasta rakennuksesta saadusta luovutushinnasta tai muusta korvauksesta olisi ehdotuksen mukaan 20 prosenttia veronalaista tuloa. Maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä saadut voitot verotettaisiin edelleen tulo- ja varallisuusverolain edellä selostettujen satunnaisen myyntivoiton tai omaisuuden luovutusvoiton verottamista koskevien säännösten mukaan.

Luovutusvoittojen verotuskohtelun nykyistä täydellisempi sääntely merkitsi hallituksen esityksen mukaan sitä, ettei ammattimaisesta kiinteistömyynnistä voitaisi enää nykyisten periaatteiden mukaan verottaa, vaan näitä luovutuksia koskisivat samat edellä selostetut säännökset kuin muitakin luovutuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 55 §:stä ja verotuslain 60 §:stä poistettavaksi viitaukset ammattimaiseen kiinteistömyyntitoimintaan. Rakennusalaan ja muuhun elinkeinotoimintaan liittyvät kiinteistöjen ja osakkeiden luovutukset tulisivat kuitenkin nykyisen käytännön mukaisesti edelleen verotettaviksi elinkeinotulona.

Muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa. Lakia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta sovellettaisiin kuitenkin vasta niihin luovutuksiin, jotka tapahtuivat lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettaa puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Jotta hallituksen esitykseen sisältyvä uudistus voitaisiin toteuttaa kaikissa tapauksissa hallituksen esityksessä tarkoi-

tetun sisältöisenä ja muutoinkin esityksessä tarkoitettulla tavalla, valiokunta on tehnyt 1—3 lakiehdotukseen jäljempänä selostettavat, lähinnä teknisluonteiset muutokset ja lisäykset.

Verotuslain 2 §:n 2 momentin mukaan verovuosi on kalenterivuosi tai, jos tilikautena ei ole kalenterivuosi, se tai ne tilikaudet, jotka ovat kalenterivuoden aikana päättäneet. Maatalouskiinteistöistä saadusta tulosta verotetaan kuitenkin aina lähinnä edelliseltä kalenterivuodelta. Elinkeinonharjoittajalla voi olla elinkeinotulujen lisäksi myös tuloja, joihin sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä. Jotta näissä tapauksissa ei myyntivoiton verotuksen osalta syntyisi missään tapauksessa taannehtivuutta, valiokunta ehdottaa tulo- ja varallisuusverolain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sisällytettäväksi samansisältöinen voimaantulosäännös kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muutosehdotukseenkin. Koska maatilatalouden tuloverotuksessa verovuosi on aina kalenterivuosi, vastaavaa voimaantulosäännöstä ei ole tarpeen sisällyttää maatilatalouden tuloverolain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen.

Hallituksen esitykseen sisältyvän elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 42 §:n 2 momenttiin on otettu säännös maa-alueen, arvopaperin ja muun kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenosta luovutusvuonna tehtävistä poistoista niissä tapauksissa, joissa luovutushinta ehdotetun 6 §:n 1 momentin ja 1 tai 1 a kohdan nojalla on vain osittain veronalainen. Esityksen mukaan hankintameno saataisiin tällöin poistaa luovutushinnan veronalaiseen määrään saakka ja myös siltä osin kuin poistamaton hankintameno mahdollisesti ylittää koko luovutushinnan määrän.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on syntynyt erilaisia käsityksiä siitä, koskeeko luovutushinnan veronalaiseen määrään ulottuva hankintamenon vähennysoikeus myös kiinteistöön kuuluvia rakennuksia ja rakennelmia. Lain 16 §:n 2 kohdan on eräiden kannanottojen mukaan katsottu merkitsevän sitä, että ilman eri sääntelyä rakennuksen ja rakennelman hankintamenosta voidaan luovutusvuonna poistaa vain sama suhteellinen osuus, joka 6 §:n mukaan on luovutushinnasta veronalaista, eli 20 prosenttia.

Koska tarkoituksena kuitenkin on, kuten ehdotetun 42 §:n 2 momentin sanamuodosta ilmenee, että myös silloin, kun omaisuuden luovutushinta on vain osittain veronalaista, hankintameno saadaan poistaa aina tähän veronalaiseen määrään saakka kokonaan eikä vain 20-prosenttisesti,

hallituksen esitystä olisi virheellisten tulkintojen välttämiseksi tarkennettava tältä osin.

Edellä esitetyn perusteella tulisi ehdotettua elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 42 §:n 2 momenttia vastaava säännös sisällyttää rakennuksia ja rakennelmia koskevana myös mainitun lain 41 §:ään sen toiseksi momentiksi. Samalla 8 §:n 2 kohtaan, jossa nyt on viittaus 42 §:n 2 momenttiin, lisättäisiin viittaus myös 41 §:n 1 momenttiin. Tällä tavoin jaksottamissäännöksiin sisältyvät, mutta itse asiassa menon vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset sidotaisiin niihin säännöksiin, joissa varsinaisesti menon vähennyskelpoisuudesta säädetään.

Myös hallituksen esityksen mukaista 42 §:n 2 momenttia olisi tarkistettava siten, että viittaukseen 6 §:n 1 momenttiin tulisi ilmaisu ”1 tai 1 a kohdan nojalla” siinä nyt olevan ilmaisun ”1 ja 1 a kohdan nojalla” asemesta, koska mainitut säännökset tulevat eri tilanteissa sovellettaviksi.

Maatilatalouden tuloverolaissa ei ole nykyisel-

lään mitään säännöksiä hankintamenon vähentämisestä siinä tapauksessa, että omaisuuden luovutushinta on verovapaa. Koska hallituksen esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa laiksi maatilatalouden tuloverolain 5 §:n muuttamisesta ehdotetaan, että 20 prosenttia yli 10 vuotta omistettujen rakennusten ja rakennelmien luovutushinnasta olisi veronalaista tuloa, olisi myös tähän lakiin sisällytettävä hankintamenon vähentämistä koskeva vastaava säännös kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 41 ja 42 §:ään, jotta molemmissa laeissa noudatettaisiin hankintamenon poistamisen suhteen samaa periaatetta. Säännös ehdotetaan otettavaksi lain 9 §:ään sen uudeksi 4 momentiksi.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän 4. lakiehdotuksen muuttamattomana ja 1.—3. lakiehdotukset näin kuuluvina:

1 .

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 21 § ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 21 § osittain muutettuna 10 päivänä huhtikuuta 1981 ja 12 päivänä marraskuuta 1982 annetuilla laeilla (249/81 ja 803/82) ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75), ja

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

21, 21a ja 29 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 . Sitä sovelletaan ensimmäi-

sen kerran lain voimaantulovuodelta toimitettavassa verotuksessa, *kuitenkin* niin, että luovutuksiin, jotka ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 55 §, muutetaan 6 §:n 1 momentin 1 kohta, 8 §:n 2 kohta ja 42 §:n 2 momentti, ja lisätään 6 §:n 1 momenttiin uusi 1 a ja 1 b kohta sekä 41 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

2) käyttöomaisuuden hankintamenot rakennusta ja rakennelmaa koskevin 41 §:n 2 momentista johtuvin ja kulumatonta käyttöomaisuutta koskevin 42 §:n 2 momentista johtuvin poikkeuksin, kuitenkin niin, että jos verovelvollinen on saanut hyödykkeen hankkimiseen avustusta julkiselta yhdyskunnalta tai jos joku muu on elinkeinotoiminnassaan osallistunut hankintamenon suorittamiseen, vähennyskelpoiseen hankintameneen ei lueta avustusta tai toisen osuutta vastaavasta hankintamenosta,

41 §

Jos rakennuksesta tai rakennelmasta saatu luovutushinta on 6 §:n 1 momentin 1 tai 1 a

kohdan nojalla vain osittain veronalainen, luovutusvuonna poistamatta olevasta hankintamenosta poistetaan vain luovutushinnan veronalainen määrä ja koko luovutushinnan ylittävän osan määrä.

42 §

Maa-alueen hankintameno sekä arvopaperin tai muun kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenon se osa, jota ei ole poistettu 1 momentin perusteella, poistetaan sinä verovuonna, jona maa-alue, arvopaperi tai muu kulumaton käyttöomaisuus on luovutettu. Jos luovutushinta 6 §:n 1 momentin 1 tai 1 a kohdan nojalla on vain osittain veronalainen, hankintamenosta poistetaan vain luovutushinnan veronalainen määrä ja koko luovutushinnan ylittävän osan määrä.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki**maatilatalouden tuloverolain 5 ja 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (847/70), ja

lisätään 9 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (847/70), uusi 4 momentti seuraavasti:

5 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

9 §

tamatta olevasta hankintamenosta poistetaan vain luovutushinnan tai korvauksen veronalainen määrä ja koko luovutushinnan tai korvauksen ylittävän osan määrä.

Jos rakennuksesta tai rakennelmasta saatu luovutushinta tai korvaus on 5 §:n 2 kohdan nojalla vain osittain veronalainen, luovutusvuonna pois-

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1985

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, jäsenet Ajo, Joutsenlahti, Koskenniemi, Linna, Malm, Martikainen (osittain), Poutanen, Rosnell,

Rönholm, Sutinen, Tenhiälä, Tuovinen ja Vainio sekä varajäsenet Hietala, Järvenpää, Lahti-Nuutila, Pekkarinen (osittain), Piipari (osittain), Rusanen, Sasi ja Vepsäläinen.

Vastalauseita**I**

Hallitus esittää tähän asti verovapaista henkilökohtaisista myyntivoitoista säädettäväksi veronalaiseksi tuloksi 20 prosenttia siitä määrästä, jolla voittojen yhteismäärä ylittää miljoona markkaa. Samalla hallitus esittää, että satunnaisena myyntivoittona verotettaisiin edelleen alle viisi vuotta omistuksessa olleen irtaimen ja alle kymmenen vuotta omistuksessa olleen kiinteän omaisuuden myyntivoitot niiden suuruudesta riippumatta. Koska satunnainen myyntivoittovero näin ollen hallituksen esityksen mukaisena koskee myös vähäisinä pidettäviä esimerkiksi kesämökkikiinteistön luovutuksesta saatavia voittoja silloin kun kiinteistö on ollut myyjän omistuksessa alle kymmenen vuoden ajan, esitämme, että satunnainen

myyntivoitto koskisi vain alle viiden vuoden ajan myyjän omistuksessa ollutta omaisuutta, jonka jälkeen verotus tapahtuisi uuden luovutusvoittoverosäännösten mukaan. Luovutusvoittoveron piiriin tulevan myyntivoiton alarajaa ehdotamme pudotettavaksi 500 000 markkaan. Lisäksi ehdotamme, että 500 000 markkaa ylittävältä osalta nämä myyntivoitot olisivat kokonaan veronalaisia.

Ehdotammekin,

että 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja että 1., 2. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 21 § ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 21 § osittain muutettuna 10 päivänä huhtikuuta 1981 ja 12 päivänä marraskuuta 1982 annetuilla laeilla (249/81 ja 803/82) ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75), ja

lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

21 §

Veronalaista tuloa on myös:

1) omaisuuden luovutuksen tuottama voitto, jos omaisuus on saatu ostamalla tai vaihtamalla tahi muulla niihin verrattavalla saannolla vastiketta vastaan ja jos se on ollut luovuttajan omana (*poist.*) 5 vuotta lyhyemmän ajan (*poist.*) (*satunnainen myyntivoitto*). (*Poist.*) Jos kiinteä omaisuus, toisen maalla oleva rakennus tai niiden pysyvä käyttöoikeus, joita verovelvollinen ei ole hankkinut ilmeisesti keinottelutarkoituksessa, on luovutettu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) mukaisella menettelyllä tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä tai jos kiinteistö ilman, että edellä tarkoitettuun menettelyyn on ryhdytty, tai menettelyn alettua on kaupoin tai muutoin vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla on oikeus lunastaa kysymyksessä olevan laatuista omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus mainitulla menet-

telyllä tai jos verovelvollinen vesistön patoamista tai säännöstelyä varten on vapaaehtoisesti luovuttanut omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimallituksen omistajalle sellaiseen tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu lunastusoikeus, ei luovutuksesta saatua voittoa pidetä satunnaisena myyntivoittona.

2) *se määrä*, jolla omaisuuden luovutusten verovuonna tuottama sellainen voitto, jota ei oteta huomioon satunnaista myyntivoittoa määrittäessä, ylittää 500 000 markkaa (*omaisuuden luovutusvoitto*).

(2—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

21 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 55 § ja *muutetaan* 6 §:n 1 momentin 1 kohta, (*poist.*) ja 42 §:n 2 momentti (*poist.*) näin kuuluviksi:

6 §

Veronalaista tuloa eivät ole:

(1 ja 1 a kohta *poist.*)

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnön 1 b kohta)

8 ja 41 §

(*Poist.*)

42 §

Maa-alueen hankintameno sekä arvopaperin tai muun kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenon se osa, jota ei ole poistettu 1 momentin perusteella, poistetaan sinä verovuonna, jona maa-alue, arvopaperi tai muu kulumaton käyttöomaisuus on luovutettu. (*Poist.*)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

3.

Laki

maatilatalouden tuloverolain 5 §:n (poist.) muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (847/70), (poist.) näin kuuluvaksi:

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

2) rakennuksesta ja rakennelmasta (poist.) saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset (poist.), lukuun ottamatta verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytetystä rakennuksesta, rakennelmasta tai sen osasta saatuja luovutushintoja ja korvauksia, kuitenkin

niin, että maatilán tai sen osan luovutuksen yhteydessä myös rakennuksista ja rakennelmista saadut voitot verotetaan 21 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

9 §
(Poist.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1985

Irma Rosnell

Osmo Vepsäläinen

Niilo Koskenniemi

II

Kokoomus pitää nyt aloitettua yritysverotuksen uudistusprosessia tärkeänä kansantaloutemme kehittymisen kannalta. Kokoomus kiirehti yritysverouudistusta jo 3.5.1984 veroministeri Pekka Vennamolle osoittamallaan kirjelmällä ja jättämällä 7 lakialoitetta yritysverotuksen uudistamisesta. Nyt näistä aloitteista tulee toteutuneeksi pääpiirteiltään 3 ja lisäksi hallitus on sopinut kahden toteuttamisesta.

Verotus ei saa muodostua yritystoiminnalle haitalliseksi eikä myöskään saa ohjata yritysten resurssien käyttöä väärin ja epätaloudellisesti. Yritysverojärjestelmärakenteen täytyy muodostua siten, että se edistää uusien yritysten syntyä ja pienten yritysten kasvua. Kokoomus pitää edelleen tärkeänä yritysten omarahoitusmahdollisuuksien parantamista ja siten suomalaisten yritysten rahoitusrakenteen tervehdyttämistä.

Kokoomuksen suhtautuminen yritysverotuksen kehittämislinjakomitean mietintöön (Honkavaaran komitea) on ollut myönteinen. Jo tässä vaiheessa yritysverotusta olisi tullut uudistaa enemmän Honkavaaran komitean esittämään suuntaan. Kokoomus näkee kuitenkin ongelma-

na tuossa mietinnössä varsinkin pienten yritysten verotuksellisen aseman. Kokoomus korostaa sitä, että nyt vasta on yritysverotuksen uudistaminen aloitettu ja jatkossa tulee erityisesti suuntautua pienten yritysten verotuksellisen aseman parantamiseen.

Kokoomuksen mielestä yritysverotuksen uudistamista tulee jatkaa mahdollisimman pikaisesti seuraavin tavoin: Päivärahan maksamisen edellytykset itsenäiselle yrittäjälle on yhdenmukaistettava palkansaajien päivärahakäytännön kanssa, avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden harkintaverotus on poistettava, maksettavien verojen määräksi on vahvistettava enintään 70 prosenttia verovuonna saaduista tuloista (kattosääntö) ja osinkovähennysjärjestelmä on uudistettava Honkavaaran komitean ehdotuksen mukaisesti siten, että osingot ovat vähennyskelpoisia yhteisölle sataprosenttisesti sekä valtion- että kunnallisverotuksessa, kuitenkin esitetyin rajoituksin.

Hallituksen esitykseen myyntivoiton verotuksesta kokoomus suhtautuu kriittisesti. Verojärjestelmän rakenne muuttuu siten, että järjestelmään tulee yksi pääomaverotuksen veromuoto

lisää. Kokoomus onkin esittänyt varallisuusveron poistamista käsiteltäessä vuodelta 1986 sovellettavia tulovero- ja varallisuusveroasteikkoja ja -prosentteja. Vasta varallisuusvero poistamalla pääomaverotusjärjestelmä on jälleen tasapainoinen. Ehdottomin ja välittömin korjaus, niin kauan kuin varallisuusveroa ei ole poistettu, tulisi saada verotuksen kattosäännön muodossa siten, ettei kukaan joutuisi maksamaan yli 70 prosenttia veroa tuloistaan. Hallituksen esitykseen sisältyy myös se ristiriita, että varallisuusveron alarajan noustessa 800 000 markkaan ja myyntivoittoverotuksen verovapaan voitto-osuuden ollessa miljoona markkaa osa kansalaisista pääsee molempien pääomaveromuotojen ulkopuolelle, mutta osa taas joutuu maksamaan molempia veroja.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan esityksen tavoitteena olevan, ettei myyntivoittoverotusjärjestelmästä saisi tulla verovelvollisten ja verotuksen toimittamisen kannalta vaikeaselkoista ja hankalasti sovellettavaa. Asiantuntijalausuntojen mukaan nyt muodostettu verotusjärjestelmä on kaikkein vaikeaselkoisin ja myös tulkinnallisin erityisesti verovelvollisen mutta myös verotajan kannalta. Jo hallituksen esityksen perusteluihin sisältyvät epätasapainoisuudet osoittavat tämän.

Myyntivoittoverojärjestelmä on siltä osin oikeudenmukainen, että huomattavan myyntivoiton syntyessä verovelvollisen veronmaksukyky on parhaimmillaan. Juuri tästä syystä omistusaikaista verottamista tulisi välttää ja siirtää painopistettä luovutushetken verotukseen.

Korostamme myös sitä, että pääomaverotuksen markkamääräisiin rajoihin tulee jatkossa tehdä ehdottomasti jokavuotiset säännölliset inflaatiotarkistukset, joista hallitus on sopinut.

Kokoomus ymmärtää että yritysverotuksen uudistamisen on muodostettava tietty kokonaisuus. Sosialidemokraatit eivät ole olleet valmiita uudistamaan lainkaan yritysverotusta, mikäli myyntivoiton verotusta ei hyväksytä. Kokoomuksen mielestä nyt aloitettu linja on oikeasuuntainen ja tällä esityksellä on myös poistettu esteet yritysverotuksen jatkouudistamiselta.

Eräiden myyntivoittoverojärjestelmän yksityiskohtien suhteen kokoomus katsoo muutoksen tarpeelliseksi. Tulo- ja varallisuusverolaissa ja elinkeinoverolaissa on lähisukulaisten väliset luovutukset säädetty myyntivoittoverosta vapaiksi. Lakien säännökset edellyttävät kuitenkin, ettei luovutuksen saaja saa luovuttaa samaansa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan. Säännös on ehdoton. Pakko-luovutustilanteessa voidaan ajatella, että valtiovarainministeriö voisi myöntää huojoennusta verosta. Itse säännöstä olisi kuitenkin tarpeen muuttaa siltä osin, että luovutuskielto koskisi vain olennaista osaa saadusta omaisuudesta. Hallituksen esittämässä muodossa erittäin monimutkaiseen menettelyyn jouduttaisiin silloinkin, kun verovelvollinen luovuttaa vain häviävän pienen osan saamistaan varoista edelleen.

Tulo- ja varallisuusverolaissa olevan säännöksen mukaan vain satunnainen myyntitappio on vähennyskelpoinen ja vain satunnaisesta myyntivoitosta. Omaisuuden luovutustappioiden täydellinen vähennyskeltottomuus on liian ankara, kun ne nyt saatetaan verolle. Tilanteen valaisemiseksi voidaan ottaa esimerkki, jossa perheen asunnon vaihtamiseksi myydään samanaikaisesti pörssinoteerattuja osakkeita seuraavasti: myydään alle 5 vuotta omistetut osakkeet, joiden hankintahinta on ollut 50 000 markkaa, 100 000 markalla. Myydään yli 5 vuotta omistetut osakkeet, joiden hankintahinta on ollut 100 000 markkaa, 50 000 markalla. Ehdotettujen säännösten mukaan edellä mainituin edellytyksin verovelvollista verotettaisiin 50 000 markan satunnaisesta myyntivoitosta, vaikka tosiasiallisesti myyntivoittoa ei ole syntynyt lainkaan. Kokoomuksen mielestä todelliset omaisuudenluovutustappiot tulisi tässä yhteydessä säätää vähennyskelpoisiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 3. ja 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisina ja 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisinä:

1.

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 21 § ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 21 § osittain muutettuna 10 päivänä huhtikuuta 1981 ja 12 päivänä marraskuuta 1982 annetuilla laeilla (249/81 ja 803/82) ja 29 §:n 1 momentin 2 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75), ja
lisätään lakiin uusi 21 a § seuraavasti:

21 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

21 a §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
 Jos luovutukseen on sovellettu 2 momentin säännöstä ja jos luovutuksen saaja luovuttaa *olen*-
naisen osan samaa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen satunnaista myyntivoittoaan tai omaisuuden luovutusvoittoaan laskettaessa hankintamenosta se veronalaisen satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton

määrä, jota 2 momentin säännös huomioon ottaen ei ole pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona.

29 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää:

— — — — —
 2) omaisuuden (*poist.*) luovutuksesta vero-
 vuonna aiheutunut tappio,
 — — — — —

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
 (Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 55 §, *muutetaan* 6 §:n 1 momentin 1 kohta (*poist.*) ja 42 §:n 2 momentti, *sekä*
lisätään 6 §:n 1 momenttiin uusi 1 a ja 1 b kohta (*poist.*) seuraavasti:

6 §

Veronalaista tuloa eivät ole:

(1 ja 1 a kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
 1 b) luovuttajan vaatiessa ja luovutuksen saajan suostuessa muuhun kuin vaihto- ja sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä ja arvopapereista saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet, jos omaisuus on ollut yhteensä yli 8 vuotta verovelvollisen tai sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on sen saanut vastikkeettomasti, ja saajana on luovuttajan aviopuoliso taikka joku yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa, luovuttajan lapsi, aviopuolison lapsi, ottolapsi, lapsen tai ottolapsen rintaperillinen, isä, äiti, ottoisä, ottoäiti, veli, sisar, velipuoli tai sisarpuoli, kuitenkin niin, että palautuva verotuksessa arvopaperin

hankintamenosta aikaisemmin 42 §:n 1 momentin perusteella hyväksytty poisto on veronalaista tuloa ja, jos luovutuksen saaja luovuttaa *olennai*-
sen osan samaa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, hänen veronalaiseen luovutushintaansa lisätään se määrä, jonka veronalaiseksi tuloksi lukemisesta hänen saantomiehensä on edellä tässä kohdassa mainitulla perusteella vapautunut, ja saantomiehen verotuksessa ennen luovutusta olleen poistamatoman hankintahinnan erotus,
 — — — — —

8 ja 41 §
 (Poist.)

42 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1985

Kimmo Sasi
Heikki Järvenpää

Pertti Salolainen
Pirjo Rusanen

